

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти

Кафедра економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ М.Є. Рогоза _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

«15» грудня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Економіка бізнесу»

освітня програма
спеціальності
галузі знань
ступінь вищої освіти

«Маркетинг»
075 Маркетинг
07 Управління та адміністрування
бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни Економіка бізнесу економіки схвалена та рекомендована до використання в освітньому процесі на засіданні кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

Протокол від «15» грудня 2023 року № 5

Полтава 2023

Укладачі: Кононенко Ж.А., к.е.н., доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, бізнес-економіки та інформаційних систем

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Маркетинг» спеціальності 075 «Маркетинг» ступеня бакалавр

_____

(підпис)

М.М.Іваннікова

(ініціали, прізвище)

15 грудня 2023 року

Розділ 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 – Опис навчальної дисципліни «Економіка бізнесу»

Місце у структурно-логічній схемі підготовки	вибіркова навчальна дисципліна	
Мова викладання	українська	
Статус дисципліни – вибіркова		
Курс/семестр вивчення	1 курс, 2 семестр	
Кількість кредитів ЄКТС/ кількість модулів	4	
Денна форма навчання:		
Кількість годин: – загальна кількість: 2 семестр - 120 годин		
- лекції: 16 год.		
- практичні заняття: 32 годин		
- самостійна робота: 72 годин		
- вид підсумкового контролю (ПМК, екзамен): екзамен		

Розділ 2. Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни формування у майбутніх економістів системних знань та поглибленого розуміння концептуальних основ економіки бізнесу.

Таблиця 2 – Перелік коментентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної	ПР09. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. ПР10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.</p> <p>СК9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.</p>	<p>ПР11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.</p> <p>ПР22. Демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами, та у невизначених умовах.</p>

Розділ 3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретичні засади економіки бізнесу

Тема 1. Економіка як основа та складова системи бізнесу

Суспільне виробництво та його елементи. Матеріальне і нематеріальне виробництво. Суспільний поділ праці і його форми. Виробництво, розподіл, обмін, споживання. Основні економічні фактори (ресурси) виробництва, їх взаємодія. Закон відносної обмеженості економічних ресурсів. Межа виробничих можливостей. Виробнича функція та її складові. Проблема економічного вибору. Закон зростання альтернативних витрат. Політекономія про роль людини в суспільному виробництві. Соціоекономіка. Ергономіка. Результативність виробництва та її показники. Основні напрямки підвищення ефективності суспільного виробництва. Розуміння «державний» бізнес та «споживчий» бізнес?

Тема 2. Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу.

Ринок як підсистема ринкової економіки. Суб'єкти й об'єкти ринкових відносин. Об'єктивні умови виникнення ринку та його сутність. Характерні риси й основні принципи функціонування ринку. Функції ринку: регулююча, розподільча, стимулююча, інтегруюча, контролююча. Сучасні теорії ринку. Структура та види ринку. Критерії класифікації ринків. Моделі та шляхи переходу до ринку. Особливості становлення ринкових відносин. Бізнес і конкуренція. Етапи створення власного бізнесу

Тема 3. Система бізнесу та бізнес-ідеї.

Основні функції, принципи підприємницької діяльності та комплексна характеристика її сучасної сутності. Елементи та джерела бізнес-ідей. Пошук ідей бізнесу. Інформація для обґрунтування бізнес-ідей. Особливості формування початкового (підприємницького) капіталу. Фактори, що впливають на реалізацію бізнес-ідей.

Тема 4. Бізнес-планування.

Основні положення бізнес-планування. Бізнес-модель КАНВАС. Послідовність розробки бізнес-плану. Мета написання бізнес-плану. Резюме у бізнес-плані. Характеристика груп стандартів складання бізнес-плану. Типова структура бізнес-плану. Типова структура бізнес-плану.

Тема 5. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності.

Поняття ліцензії і патенту на проведення торговельної діяльності, їх характерні ознаки. Порядок придбання ліцензії та патенту. Повноваження органів державної влади щодо ліцензування та патентування торговельної діяльності. Особливості аналізу витрат на придбання ліцензії та патенту.

Модуль 2. Фінансово-економічні засади економіки бізнесу

Тема 6. Доходи та прибутки у бізнесі

Прибуток як кінцевий результат діяльності підприємства. Суть прибутку. Теорії прибутку. Бухгалтерський і економічний прибуток. Нормальний прибуток як елемент витрат. Норма прибутку і чинники, що впливають на неї. Проблема прибутковості у функціонуванні підприємств України в сучасних умовах.

Тема 7. Витрати у бізнесі.

Суть, види і структура витрат виробництва: концептуальні підходи. Собівартість продукції як суспільна форма витрат виробництва, її структура, види і функції. Бухгалтерські й економічні витрати. Зовнішні і внутрішні (явні та неявні) витрати. Альтернативні витрати. Постійні та змінні витрати. Загальні (валові) та середні витрати. Граничні витрати. Закон спадної віддачі. Трансакційні витрати. Витрати обігу: чисті та додаткові.

Тема 8. Управління персоналом

Управління персоналом – ключова складова в системі управління підприємством та невід'ємна частина стратегії забезпечення сталого розвитку підприємства. Ефективне функціонування кадрової служби. Професійно-кваліфікаційний рівень кадрів та умови праці на підприємстві. Корпоративна культура – інструментом, що сприяє поліпшенню психологічного клімату в колективі, визначає способи спілкування між співробітниками і способи побудови внутрішніх комунікацій. Система управління персоналом для забезпечення сталого розвитку. Екологічна культура персоналу, що визначається як набуття знань персоналом з екологічних проблем та підвищення рівня самоусвідомлення загрози екологічної небезпеки.

Тема 9. Аналіз фінансово-господарської діяльності

Управління структурою капіталу підприємства. Визначення можливостей фінансової стійкості, інвестиційної привабливості підприємства. Максимізації прибутку. Створення механізмів управлінської

ефективності. Побудова якості процесів в галузі управління фінансами підприємства, для всіх зацікавлених осіб-власників, кредиторів, інвесторів та ін. Визначення факторів, що негативно впливають на фінансовий стан. Оцінки надійності партнерів. Надання необхідної інформації для прийняття управлінських рішень у компанії.

Тема 10. Прогнозування діяльності підприємства

Діагностичний аналіз з метою вивчення стану підприємства внаслідок впливу внутрішніх та зовнішніх, контрольованих та неконтрольованих чинників. Підготовка, прийняття та реалізація ділових настанов, цілей діяльності. Стратегічне планування, яке передбачає формування відповідно до намічених цілей ієрархії стратегій і побудову обґрунтованої системи прогнозів і довгострокових планів розвитку підприємства. Тактичне планування, яке передбачає розробку та реалізацію оперативних дій. Управлінський контроль, що включає збір та оцінку даних щодо діяльності підприємства, рішення про проведення ревізії знову діагностичного аналізу.

Розділ 4 Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
Модуль 1. Теоретичні засади економіки бізнесу					
Тема 1. Економіка як основа та складова системи бізнесу 1. Сутність та основні елементи економіки бізнесу 2. Підприємство як суб'єкт і об'єкт системи бізнесу 3. Функції та принципи здійснення бізнесу	2	Практична робота 1. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 2. Ринок як середовище та сфера діяльності бізнесу. 1. Сутність ринку як сфери бізнесу 2. Зміст конкуренції в системі підприємництва	1	Практична робота 2. Розв'язання задач	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 3. Система бізнесу та бізнес-ідеї 1. Елементи та джерела бізнес-ідей. Пошук ідей бізнесу. 2. Інформація для обґрунтування бізнес-ідей.	2	Практична робота 3 Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати	7

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
3. Особливості формування початкового (підприємницького) капіталу.				доповіді до теми).	
Тема 4. Бізнес-планування 1. Зміст, предмет, функції та цілі бізнес-планування діяльності підприємства. 2. Системи і методи бізнес-планування. 3. Види і об'єкти планування діяльності підприємства.	2	Практична робота 4. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 5. Ліцензування та патентування підприємницької діяльності 1. Поняття ліцензування та види ліцензій 2. Поняття патенту та його види.	1	Практична робота 5. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	8
Модуль 2. Фінансово-економічні засади економіки бізнесу					
Тема 6. Доходи та прибутки у бізнесі 1. Зміст і задачі управління прибутком. Управління формуванням, розподілом та використанням прибутку. 2. Варіанти розрахунку прибутку. Операційний леверидж. 3. Розробка цінової політики та її оптимізація на підприємстві.	2	Практична робота 6. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 7. Витрати у бізнесі 1. Економічна сутність та критерії визнання витрат підприємства 2. Класифікація витрат підприємства 3. Характеристика методів управління витратами підприємства	2	Практична робота 7. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Тема 8. Управління персоналом 1. Роль і значення управління персоналом як науки і навчальної дисципліни	2	Практична робота 8. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання	7

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського, практичного або лабораторного заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
2. Аналіз та планування персоналу 3. Управління процесом розвитку і рухом персоналу підприємства				(підготувати доповіді до теми).	
Тема 9. Аналіз фінансово-господарської діяльності 1. Сутність фінансових результатів 2. Особливості формування фінансових результатів діяльності підприємства 3. Використання та розподіл прибутку підприємства	1	Практична робота 9. Розв'язання задач	4	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	8
Тема 10. Прогнозування діяльності підприємства 1. Зміст та основні елементи прогнозування 2. Методи та етапи здійснення прогнозування 3. Короткостроковий прогноз фінансового стану підприємства	1	Практична робота 10. Розв'язання задач	3	Виконати тести самоконтролю знань. Виконати індивідуальні завдання (підготувати доповіді до теми).	7
Разом	16		32		72

Розділ 5 «Система оцінювання знань студентів»

Таблиця 5 – Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): обговорення матеріалу занять (5 балів); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (5 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Модуль 2 (теми 6-10): обговорення матеріалу занять (5 балів); виконання навчальних завдань (5 балів); завдання самостійної роботи (5 балів); тестування (5 балів); поточна модульна робота (10 балів)	30
Екзамен	40
Разом	100

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення
навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	10
2. Науково-дослідна	1. Участь у наукових гуртках	10
	2. Участь в наукових студентських конференціях: університетських, міжвузівських, всеукраїнських, міжнародних	20

За додаткові види навчальних робіт студент може отримати не більше 30 балів. Додаткові бали додаються до загальної підсумкової оцінки за вивчення навчальної дисципліни, але загальна підсумкова оцінка не може перевищувати 100 балів

Таблиця 6 – Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	Відмінно
82–89	B	Дуже добре
74–81	C	Добре
64–73	D	Задовільно
60–63	E	Задовільно достатньо
35–59	FX	Незадовільно з можливістю проведення повторного підсумкового контролю
0–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни та проведенням підсумкового контролю

Розділ 6. Інформаційні джерела

1. Біла І.С., Насікан Н.І. Бізнес-середовище в Україні. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 17. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/29.pdf>.

2. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. К.: Кондор Видавництво, 2016. 378 с.

3. Економіка і бізнес: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.

4. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г.

Мельника. Суми : Університетська книга, 2019. 864 с

5. Лузан Ю. Я. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України : [монографія]. К. : ННЦ ІАЕ України, 2010. 472 с.

6. Макаровська Т.П., Бондар Н.М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2008. 304 с

7. Пепа Т. В. Сучасна парадигма регіонального розвитку продуктивних сил економічного простору України : [монографія]. Черкаси : Вертикаль, 2012. 526 с.

8. Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: монографія. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. 323 с.

9. Савіна Н.Б., Костюкевич А.М. Економіка, підприємництво, менеджмент. Навчальний посібник. Рівне: НУВГП, 2015. 191 с.

10. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>.

11. Сайт проекту «Ведення бізнесу» URL: <http://russian.doingbusiness.org/>.

12. Управління комплексним розвитком агропромислового виробництва і сільських територій. К., 2011. 450 с.

13. Чорнобай Л. І. Бізнес-процеси підприємства: загальна характеристика та економічна суть. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2013. № 769. С.125-131.

14. Швець Г. Сучасне бізнес-середовище малого та середнього підприємництва в Україні. Вісник Приазовського державного технічного університету: зб. Наукових праць / ДВНЗ ПДТУ. Маріуполь, 2017. Вип. 34. С. 31–39.

15. Business economics. Study material. Laser Typesetting by AArushi Graphics, Prashant Vihar, New Delhi, and Printed at IPP/March 2016

16. Scientific Papers: Series «Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development». 2021.

Розділ 7. Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office.
- Дистанційний курс з навчальної дисципліни «Економіка бізнесу» на платформі «Moodle».